

הלכות (מגילה ו) חנוכה פרק ד

פרק ד

דיני הדלקת נר חנוכה

א: כמות, זמן, איכות/חומר, מקום

כמות הנרות

א.

כמה נרות הוא מדליק בחנוכה?

- מצותה - שיהיה כל בית ובית מדליק נר אחד, בין שהיו אנשי הבית מרובין, בין שלא היה בו אלא אדם אחד.
- והמהדר את המצוה - מדליק נרות כמנין אנשי הבית, נר לכל אחד ואחד, בין אנשים בין נשים.
- והמהדר יתר על זה ועושה מצוה מן המובחר - מדליק נר לכל אחד ואחד בלילה הראשון, ומוסיף והולך בכל לילה ולילה אחד:

ב.

כיצד? הרי שהיו אנשי הבית עשרה - בלילה הראשון מדליק עשרה נרות, ובליל שני עשרים, ובליל שלישי שלשים, עד שנמצא מדליק בליל שמיני שמונים:

מנהג פשוט בכל ערינו בספרד, שיהיו כל אנשי הבית מדליקין נר אחד בלילה הראשון, ומוסיפין והולכין נר בכל לילה, עד שנמצא מדליק בליל שמיני שמונה נרות,

בין שהיו אנשי הבית מרובין בין שהיה אדם אחד:

פרטים במנין הנרות

ד.

נר של ב' פיות לב' בני אדם

נר שיש לו שתי פיות, עולה לשני בני אדם.

קערה מוקפת פתילות

מילא קערה שמן והקיפה פתילות:

אם כפה עליה כלי - כל פתילה ופתילה נחשבת בנר אחד,

לא כפה עליה כלי - נעשת כמדורה, ואפילו בנר אחד אינה נחשבת:

זמן ההדלקה ושיעורה

זמן ההדלקה

ה.

לכתחילה עם שקיעת החמה

אין מדליקין נרות חנוכה קודם שתשקע החמה, אלא עם שקיעתה, לא מאחרין ולא מקדימין.

כדיעבד עד כחצי שעה

שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה - מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק.

וכמה הוא זמן זה? כמו חצי שעה או יתר.

עבר זמן זה - אינו מדליק.

שיעור השמן

שיעור השמן

וצריך ליתן שמן בנר כדי שתהיה דולקת והולכת עד שתכלה רגל מן השוק.

כבתה אינו זקוק לה

הדליקה וכבתה - אינו זקוק להדליקה פעם אחרת.

נשארה דולקת אחר השיעור

נשארה דולקת אחר שכלתה רגל מן השוק - אם רצה לכבותה או לסלקה,

עושה:

חומר ההדלקה ואיסור השתמשות לאורה

1.

כל שמן וכל פתילה כשרות

כל השמנים וכל הפתילות כשרות לנר חנוכה, ואף על פי שאין השמנים

נמשכין אחר הפתילה, ואין האור נתלית יפה באותן הפתילות.

ואפילו בלילי שבת שבתוך ימי חנוכה מותר להדליק בשמנים ופתילות

שאסור להדליק בהן נר שבת,

אסור להשתמש לאורה

לפי שאסור להשתמש לאור חנוכה בין בשבת בין בחול,

ואפילו לבדוק מעות או למנותן לאורה אסור:

ז.

פתח מבחוץ בטפח בשמאל

נר חנוכה מצוה להניחו על פתח הבית מבחוץ, בטפח הסמוך לפתח, על שמאל הנכנס לבית, כדי שתהיה מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל.

דר בעליה

ואם היה דר בעליה - מניחו בחלון הסמוכה לרשות הרבים.

למעלה מעשרים פסול

ונר חנוכה שהניחו למעלה מעשרים אמה - לא עשה כלום, מפני שאינו ניכר:

ח.

בימי סכנה

בימי הסכנה - מניח נר חנוכה בתוך ביתו מבפנים, ואפילו הניחו על שולחנו דיו.

נר אחר להשתמש לאורה

וצריך להיות בתוך הבית נר אחר להשתמש לאורה.

ואם היתה שם מדורה - אינו צריך נר אחר.

ואם אדם חשוב הוא, שאין דרכו להשתמש למדורה - צריך נר אחר:

הדלקה עושה מצוה

ט.

הדלקה על ידי בר חיובא

נר חנוכה שהדליקו חרש שוטה וקטן, או גוי - לא עשה כלום, עד שידליקו מי שהוא חייב בהדלקה.

הדלקה במקום החיוב

הדליקו מבפנים, והוציאו דלוק והניחו על פתח ביתו - לא עשה כלום, עד שידליקנו במקומו.

אחז הנר בידו

אחז הנר בידו ועמד - לא עשה כלום, שהרואה אומר, לצרכו הוא עומד.

עששית דולקת כל היום

עששית שהיתה דולקת כל היום כולו - למוצאי שבת מכבה, ומברך ומדליקה, שההדלקה היא המצוה, לא ההנחה.

הדלקה מנר לנר

ומותר להדליק נר חנוכה מנר חנוכה אחר:

הדלקה מפני חשד

י.

ב' פתחים בב' רוחות צריך ב' נרות

חצר שיש לה שני פתחים בשתי רוחות - צריכה שני נרות, שלא יאמרו העוברים ברוח זו, לא הניחו נר חנוכה.

אבל אם היו ברוח אחת - מדליק באחד מהן:

יא.

אורח שמדליקים עליו בביתו

אורח שמדליקין עליו בתוך ביתו - אינו צריך להדליק עליו במקום שנתארח בו.

אורח שאין מדליקים עליו בביתו

אין לו בית להדליק עליו בו - צריך להדליק במקום שנתארח בו, ומשתתף עמהם בשמן.

אורח מפני החשד

ואם היה לו בית בפני עצמו - אף על פי שמדליקין עליו בתוך ביתו, צריך להדליק בבית שהוא בו מפני העוברים:

קדימה בנר חנוכה

יב.

חביבות נר חנוכה

מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד, וצריך אדם להיזהר בה, כדי להודיע הנס, ולהוסיף בשבח האל, והודיה לו על הניסים שעשה.

חיוב עני

אפילו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה - שואל, או מוכר כסותו, ולוקח שמן ונרות ומדליק:

הרי שאין לו אלא פרוטה אחת, ולפניו קידוש שבת והדלקת נר חנוכה - מקדים שמן להדליק נר חנוכה על היין לקידוש היום, הואיל ושניהם מדברי סופרים, מוטב להקדים נר חנוכה שיש בו זכרון הנס:

היה לפניו נר ביתו ונר חנוכה, או נר ביתו וקידוש היום - נר ביתו קודם, משום שלום ביתו, שהרי השם נמחק לעשות שלום בין איש לאשתו.

גדול השלום, שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם, שנאמר "דרכי דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום" (משלי ג:י"ז):